

Emlékeim Rajk Lászlóról

Hazaérkezésem után, 1945-ben ismerkedtünk meg. Közelebbi viszony nem fejlődött köztünk, főleg, mert politikai érintkezési területünk alig volt. Személyes benyomásaim igen kedvezőek voltak. Olyan embert ismertem meg benne, aki általában nyitva állt az új kérdések előtt, akit nem vitt magával a már akkor rohamosan terjedő bürokratizálódás sodra, főleg pedig olyan, akinél a politikai döntések sohasem takarták el az emberi szempontokat.

Ugyanakkor - persze a fenti megszorítással, hogy igen kevés politikai érintkezés volt köztünk - meg kell mondanom: soha nem tapasztaltam, hogy Rajk László elvi ellenzéki álláspontot képviselt, még kevésbé azt, hogy ellenzékét akart volna szervezni. Emlékszem például, hogy egyszer, amikor Révai Józseffel együtt nála voltam meghíva, Révaiival heves vitám támadt egy irodalompolitikai kérdésben. Rajk akkor teljes mértékben Révait támogatta velem szemben. Ismétlém: magánjellegű beszélgetésről van szó, ahol külsőleges taktikai szempontok nemigen szerepelhettek.

Ha tehát az egész Rajk-ügyre visszatekintek, mindig erősödik az a meggyőződés, hogy az ellene indított per tisztán preventív jellegű volt. Rajknak komoly kapcsolatai voltak a dolgozó tömegekkel, sohasem volt egyszerűen apparátusember. Rákosiék tehát, amikor az 1949-es fordulatot végre akarták hajtani, preventív okokból távolították el, erőszakosan, kiagyalt ürügyek felhasználásával Rajkot. Azt hiszem, ennek megállapítása nem lényegtelen mind a Rajk-per, mind a Rajk személyiségének történelmileg igazságos megítélése számára.

Lukács György